

ת פ א ר ת ר א ד ז י ן

יוצא לאור על ידי מרכז מוסדות חסידי ראדזין
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ב"ה גיליון פרשת טהרה ["שבת הגדול"] תשפ"ד

ענייני 'שבת הגדול' [9]

דברי תורה

מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א

וְצִוָּה הַפֶּה וְלָקַח לַמִּטָּהר שְׁתֵּי־צַפְרִים חַיּוֹת טְהוֹרוֹת... וְשָׁלַח אֶת־
הַצֶּפֶר הַחַיָּה אֶל־מַחוּץ לְעִיר אֶל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה... (יד, ד – יד, נג)

"בא לו לשלח את הצפר החיה, אינו הופך פניו לא לים, ולא לעיר, ולא למדבר,
שנאמר 'וְשָׁלַח אֶת־הַצֶּפֶר הַחַיָּה אֶל־מַחוּץ לְעִיר – אֶל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה'.

(משנה נגעים פרק י"ד משנה ב)

לכאורה למה למשנה להדגיש כל זאת, שאין להפוך פניו ולשלוח לא לים ולא
לעיר, ולא למדבר אלא אל השדה, והלוא מקרא מפורש אומר 'אֶל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה'!

ויש לומר, רמז רמזו לנו בעל המשנה בזאת, הנוגע לאופן טהרת המצורע.

שכן הלוא נגעים באים כידוע על אדם בשל עוון לשון הרע כמאמר חז"ל 'בעוון
לשון הרע נגעים באים!' ולכן מביא המצורע המיטהר צפרים חיות שהן רומזות
אל הפטפוט, כלשון רש"י "לפי שהנגעים באים על לשון הרע שהוא מעשה
פטפטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו צפרים, שמפטפסין תמיד בצפצוף קול".

והנה מה תקנתו של 'המצורע' שהינו 'המוציא רע' בלשונו? לבטח לא בלהג
הלשון על ימין ועל שמאל, שכן זהו פיו אשר הכשילו בעבירה כמאמר הכתוב

¹ על פי גמרא ערכין טז, ב.

בְּרַב דְּבָרִים לֹא יְחַדְּלֵ-פְשָׁע²! מאידך, שמא נחשוב כי מעתה ואילך יעשה האדם עצמו לגמרי כאלם, אף בזאת מה תקנה תהיה ללשונו, לכל היותר יהא נמנע מחטא הלשון, אולם מה תקנה תהיה ללשון החוטאת ואיזו תועלת תבוא משתיקתו המוחלטת? אכן תקנתו של זה היא 'תורת המִצְרָע', היינו שיהא מעתה משים פיו ולשונו לדבר דברים של מצווה כגון תורה, תפלה וכן דיבורים של טעם המעודדים נפשות בני אדם ומזלפים עליהם טל של תחייה בבחינת 'מחיה מתים - במאמרו!' שלפעמים במלה טובה אחת אתה מחיה נפשות רבות.

זהו שרמזו לנו חז"ל הקדושים במתק לשונם:

ׁוְשִׁלַּח אֶת-הַצֶּפֶר הַחֲיָה.. אֶל-פְּנֵי הַשְּׂדֵהׁ' היינו, שעל המצורע המיטהר מנגעו לשלח מאתו את תכונת הפטפט, שהיא מאופיינת בצפור החיה³. אולם, להיכן ישלח אותה? על כך באה התשובה: 'אינו הופך פניו (=בשילוחו) לא אל פני הים - היינו: בל ישלח את לשונו להמות כהמון גלי הים הסוערים; 'ולא אל פני העיר' לדבר על עיר ומלואה, שאם כן נמצא אתה מכשילו לעתיד לבוא! כמו כן גם 'ולא אל פני המדבר', שיכול וישים האדם עצמו כמדבר שממה מבלי להוציא אף מלה מפיו? אף זו אינה הדרך ולא העיר! אל 'אל פני השדה'! מאי משמע 'שדה'?? 'שדה' משמעו מגרש מחוץ לעיר, המיועד להצמחת פירות טובים ומועילים לבני האדם, היינו: שיעד פיו לדיבורים עושי פירות הפרים ורבים בקדושה, שמחיים את הבריות באמרי פיו ולשונו, ומביאים תועלת לבני האדם! זוהי אפוא תקנתו של המצורע, שמכאן ואילך ישמור פיו לדבר רק דברי טובה.

ΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛ

ל ק ט א מ ר י ם

מאת רבותינו הקדושים זי"ע מאיזביצא ראדזין

זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמִּצְרָע בְּיוֹם טְהַרְתּוֹ, וְהוּבָא אֶל-הַפֶּהֶן

(יד, ב)

² משלי י, יט.

³ למרות שהפסוק שממנו לומדת המשנה את דבריה כתוב בנגעי בתים ולא בנגעי הגוף, ואלו בנגעי הגוף כתוב בפסוק רק 'ושלח... על פני השדה' (יד, ז) - אך לאמתם של דברים גם נגעי הגוף דינם כן בדיוק, כפי שלומדים נגעי גוף ונגעי בתים אחד מן השני לכמה עניינים, ורק שבפסוק בנגעי בתים מפורש יותר (ראו 'משנה אחרונה' במשנה נגעים, שם; וכן כתב במשנה למלך, פרק י"ג מהלכות טומאת צרעת ה"א.

מהו לשון "זאת" האמור בתורת המצורע, ועל מה הוא בא להצביע כביכול?

אומר על כך רבנו ה"מי השלוח":

בנוהג שבעולם, אדם שחלה במחלה פנימית, הרי לתכלית רפואתו הינו נדרש בראש ובראשונה להינזר כליל מן השימוש בגורם שהביא עליו את המחלה, כתנאי להירפאותו.

והנה מחלת 'הצרעת' באה על האדם עקב חטא הלשון כמאמר חז"ל⁴ "בעוון לשון הרע, נגעים באין"! עוונות הללו, הינם מגיעים לאדם כתוצאה מן "שימוש יתר" שנעשה באיבר הלשון, ובדיבור הפה בכללו. שורת הדין הייתה נותנת אפוא, כי לצורך החלמה מן חטאי הלשון, על אדם לעבור טיפול קיצוני ולבלום מעתה את פיו לחלוטין, זאת בכדי לשם מעצור לשטף לשונו, ובכך יישמר מהיכשלות נוספת בעוון הלשון.

בא הכתוב כאן ומלמדנו, שלא כך פני הדברים. רק אדרבה: אותו כוח הלשון שבפיו, שלדאבון לב נעשה בו שימוש של עבירה, על האדם להמשיך ולהשתמש בו ולנצלו אולם לא למטרת לשון הרע ורכילות כפי שנהג עד כה, כי אם לשיח בדברי תורה קדושים! בזאת דווקא תהא תקנתו האמיתית והשלימה של המצורע.

זהו שיאמר הכתוב: "זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו" – כלומר: כיצד תהא תקנתו של המצורע, שהרבה לחטא בלשון והגיע לדאבון לב לאן שהגיע?

התשובה של התורה היא:

בלשון עצמה! היינו, איבר הלשון שבו כשל המצורע, הוא גופו יעמוד מעתה לרשות המצורע "ביום טהרתו" לשם החלמתו וטיהורו מן הנגע שלקה בו!

כיצד ייעשה הדבר? באמצעות "והובא אל-הפה"ן! היינו על ידי שיובא הצרוע לפני הכהן, והוא, הכהן הצדיק, ילמד אותו ויכוונו כהוגן מעתה איך להפוך ולנצל את השימוש 'בלשון' באופן מועיל ונכון על ידי עסק התורה ושיח בנושאי אמונה ודיבור בשבחו של המקום – בבחינת "תורת המצורע". על ידי כך ובאמצעות שימוש נכון באיבר הלשון, תירפא לשונו של המצורע כליל מנגע לשון הרע ורכילות שדבק בה, והיא תיטהר ותתקדש בקדושה של מעלה!

(מי השלוח)

⁴ ערכין טז, ב.

זאת תהיה תורת המצרע..

"מעשה ברובל אחד, שהיה מחזר בעיירות שהיו סמוכות לציפורי, והיה מכריז ואומר: "מי רוצה לקנות סם חיים?? חזר אחריו רבי ינאי ואמר: "אני רוצה לקנות סם חיים!" השיב לעומתו הרוכל: "לא אתם ולא כל שכמותכם, נזקקים 'לסחורה' שלי!"

נטפל אליו בדברים עד שהוציא הרוכל מחיקו ספר 'תהלים' והראה לו זה הפסוק⁵: "מי-הָאִישׁ הֶחֱפֵץ חַיִּים... נֶצַר לְשׁוֹנֵךְ מִרָע"!!! אמר לו רבי ינאי: אף שלמה היה מכריז ואומר⁶ "שִׁמְרֵנוּ פִּי וּלְשׁוֹנוֹ, שִׁמְרֵנוּ מִצָּרוֹת נִפְשׁוֹ!"

ועוד אמר: "כל ימי הייתי קורא הפסוק הזה (= "מי האיש החפץ חיים") ולא הייתי יודע היכן הוא פשוט – עד שבא הרוכל הזה, והודיע זאת "מי-הָאִישׁ הֶחֱפֵץ חַיִּים!"

הלכך משה מזהיר להם לישראל, ואומר להם: "זאת תהיה תורת המצרע" – תורת המוציא שם רע!"

(מדרש רבה, סדר מצורע, פרשה טז-ב)

השאלה הנשאלת:

מה "חידוש" חידש הרוכל לרבי ינאי, עד שכה זכה בקילוסו? וכי עד הנה לא ידע רבי ינאי מפסוק מפורש זה שבספר תהלים?? ומה עניין לציון מקצועו של האיש כאן בתור "רוכל"?

מבאר מרן בעל "מי השלוח" את הרקע למעשה שבמדרש:

אותו אדם – מבהיר רבנו "מי השלוח" – היה בעברו נגוע בחטא הלשון ובעוון הכעס. מתפרץ היה עקב כל מעשה פעוט ו"מרכל" על הבריות באוזני כל אדם. מובן, כי התנהגותו זו גרמה לכך שהבריות התרחקו ממנו, ונזהרו מלהימצא בסביבתו. כך ובאופן זה הפך האיש ונעשה כמעט "מנוודה" מחברת בני האדם.

בצר לו, התבונן 'הרוכל' במצבו הבייש ובנסיבות שגרמו לו להגיע לאן שהגיע, עד שעקב "חשבון הנפש" שערך הגיע לכלל מסקנה, שחטאי הלשון והכעס הם העומדים בעוכריו ואחראים למצבו המדורדר. מני אז גמלה בו החלטה איתנה, להינזר כליל מלשון הרע ורכילות, ולראות רק את צדדי הטוב שבבני אדם.

⁵ תהלים לד, יג.

⁶ משלי כא, כג.

ואכן, השינוי המבורך שחל בו, החל לתת בו אותותיו החיוביים: הוא החל לדבר באוזני אנשים דברים מועילים, ערבים ונעימים, ולהתחבר עם בני אדם באופן חיובי וחביב. כך ובעקביות יצא אותו אדם מן מצב של "מנודה" כביכול, והפך להיות "איש מעורב בין הבריות" בצורה נעלה ורצויה!

מכיוון שראה אותו האדם כך, התבונן בנפשו עד היכן חטאי הלשון עמדו לו לרועץ, ולעומת זאת עד כמה גודל כוחו של השימוש בלשון באורח חיובי ונכון. החליט אפוא, כי חייב הינו לשתף את הבריות ב"סוד" הגדול של החיים הכמוס בפסוק זה שבספר תהלים:

"מִי-הָאִישׁ הַחֲפֵץ חַיִּים אֶהְיֶה לְרֵאֵת טוֹב: נִצֵּר לְשׁוֹנֶה מֵרָע... בִּקְשׁ שְׁלוֹם וְרַדְפָּהוּ!"

לאמור:

לא בלבד החפץ בחיים של "עולם הבא" ימצא תועלת במידה זו של שמירת הלשון, כי אם כל "החפץ חיים" כפשוטו, היינו איש שמעוניין להוציא ימי חייו ושנותיו בנחת ובנעימים ולהיות מעורב בטוב עם הבריות, אין לפניו דרך אלא זו המבוארת בכתוב **"נִצֵּר לְשׁוֹנֶה מֵרָע, וּשְׁפָתַי מִדְבַּר מְרָמָה!"**

לפיכך מכונה אותו אדם בשם "רוכל", מאחר ועד לשינוי שהתחולל בנפשו נהג במנהג מגונה של "רוכל זה המטעין דברים מאדם לאדם" – וכך החלו הבריות לשמור הימנו מרחק ונזהרו מלעמוד במחיצתו. מכיוון שעמד האיש על שורש כישלונו וזכה לתיקונו, בערה בקרבו התשוקה לזכות הרבים ב"מציאה" שגילה, והיה מסובב בשווקים וברחובות כשבפיו "גילוי" מאיר עיניים: **"מי חפץ לקנות לעצמו סם חיים"??**.. והיה מראה להם דברי הפסוק שבתהלים.

כך היה הולך הרוכל ומפיץ "מרכולתו" ברבים, כאשר "מוסר ההשכל" מקורו בפסוק שבספר תהלים, אך הלקח הגדול לקוח מתוך ניסיון חייו שלו בעצמו.

וזהו גם שהיה רבי ינאי מפליא ב"גילוייו" של אותו רוכל, ואומר:

"כל ימי הייתי קורא בפסוק הזה ('מִי-הָאִישׁ הַחֲפֵץ חַיִּים') ולא הייתי יודע היכן הוא פשוט" – כלומר: עד כה הייתי קורא בפסוק שבתהלים וסבור הייתי שהמקרא מתייחס לחיי עולם הבא לאחר מלאות ימיו ושנותיו של אדם – עד שבא הרוכל הזה והודיע 'מִי-הָאִישׁ הַחֲפֵץ חַיִּים... נִצֵּר לְשׁוֹנֶה מֵרָע'! היינו: מתוך 'סיפור חייו' של הרוכל התחוויר לי כי "אין מקרא יוצא מידי פשוטו" וכי פירוש הפסוק הינו כמשמעו: מי שהינו חפץ ומעוניין בחיי 'עולם הזה' היינו

לחיות את חייו בטוב ובנעימים עם בני האדם, עצתו נאמנה ואין בלתי "נצור לשונך מרע"!!..

וזוהו גם שרומז שלמה המלך ע"ה במאמר חוכמתו – כלשון המדרש כאן:

"שמר פיו ולשונו – שמר מצרות נפשו"!!

(מי השלוח)

הוסיף על כך רבנו ה"בית יעקב" זי"ע:

עצם העובדה שאותו "רוכל" מצא לנכון להפיץ את "סם החיים" שלו ברבים – היוותה התרופה היעילה ביותר למכתו.

שכן חטאו של הרוכל התבטא כאמור בכך, שהיה הולך ומטעין דברים מאיש לרעהו ובזאת היה גורם רעה לבני האדם, עד כי הללו החלו בדלים הימנו לבלתי היכוות בשבט לשונו.

אכן לאחר ששב הרוכל ממעשיו הרעים והתבונן בעומק נזקו שגרם בחטאו, אחז דרכו בהיפוך מעשיו לטובה, ושינה טעמו מכאן ואילך בהבאת רק תועלת וטובה בדיבורו. אי לזאת החל לסובב בשווקים וברחובות, תוך שהוא מכריז על "מרכולתו" הטובה והאמיתית **"מי-האיש החפץ חיים!"**

היה בכך משום תיקון לאותה לשון שהסבה נזק לבריות, כאשר מכאן ואילך היה הולך 'הרוכל' ועושה נפשות לנושא של "שמירת הלשון", ובכך באו פיו ולשונו על תיקונם.

(בית יעקב)

*

זאת תהיה תורת... ביום טהרתו, והובא אל-הפהן

בזוהר הקדוש⁷ מובא כי 'כהן' סתם הנזכר בפסוק – המכוון לקדוש ברוך הוא⁸.

ולכאורה מה עניין אזכור שמו של הקב"ה – לטהרת נגעים??

⁷ בפרשתנו.

⁸ על פי מאמר הכתוב (תהלים קי, ד) 'נשבע ה' ולא ינחם, אפה-כהן לעולם'.

אומר רבנו "בית יעקב":

בשעה שאדם נתון בצרה ומבקש מפלט מצרתו, אזי עיקר תשועתו תלויה במידת ציפייתו ותקוותו לישועת ה'. כל זמן שהאדם נושא עיניו ומייחל לחסדי שמים, הינו מחובר ודבוק לבורא עולם. במצב זה, תפלתו אל השם יתברך בוקעת מעומק לבו ולכן היא עולה לרצון לפני ה'.

לא כן הדבר, בעת שאדם מאבד תקוותו מבוראו חלילה, שאז מתנתק האדם במחשבתו מן הבורא יתברך והינו שוקע במחשבות ארציות. תפלתו ובקשתו מבורא עולם, אינה נערכת אי לכך בכוונה ומעומק הלב – ולכן מתקיים בו כמאמר הכתוב⁹ "גם פי אָזַעַק וְאֲשׁוּעַ – שְׁתֵּם תְּפַלְתִּי!" תופעה זו של ניתוק וחוסר ביטחון נובעת לרוב מעוונותיו של אדם, היוצרים חיץ כביכול בין האדם לבוראו כמאמר הנביא¹⁰ "פִּי אִם-עֲוֹנֹתֵיכֶם הָיוּ מִבְּהַלִּים בִּינְכֶם לְבִין אֱלֹהֵיכֶם!" ברעיון זה מפרש רבנו "בית יעקב" ז"ע את דבריו של דוד המלך ע"ה בספר תהלים¹¹ "פָּרוּךְ אֱלֹהִים אֲשֶׁר לֹא-הִסִּיר תְּפִלָּתִי וְחִסְדּוֹ מֵאֵתִי!" מילא "לא הִסִּיר.. "וּזְחָסְדּוֹ" ניחא – אולם 'לא הִסִּיר' תְּפִלָּתִי' מאי משמע??

אלא שכך היה דוד המלך משבח ומודה לריבון העולמים: שלמרות מה שעבר עליו בבחינת "רבות רעות צדיק" בכל מיני צרות וייסורים שבעולם, מכל מקום לא היה מאבד מביטחונו ותקוותו בהשם יתברך – ועל ידי כך התאפשר לו תמיד ובכל מצב לעמוד בתפלה לפני האלוקים. דבר זה בעצמו נחשב הינו חסד מיוחד מלפני השם יתברך, וראוי לאדם לייחד הודיה למקום על כך!

זהו שאומר כאן הכתוב:

"בְּיוֹם טְהַרְתּוֹ, וְהוֹבֵא אֶל "הַפֶּהֶן" שְׁהִינוּ כִּינּוּי לַהֲקַב"ה, כַּאֲמֹר. הִינּוּ: בַּעֲצֵם הָעוֹבְדָה שֶׁאִדָּם שֶׁשְׁקוּעַ בַּצָּרָה הִינוּ מְכִיר בַּמִּקּוֹר יְשׁוּעָתוֹ וְהוּא מְבִיעַ תְּפִלָּה וּבִקְשָׁה לִפְנֵי בּוֹרֵא עוֹלָם – בְּזֹאת גּוֹפֵא הִינוּ כְּבָר נוֹשֵׁעַ וְנִטְהָר "בְּיוֹם טְהַרְתּוֹ!"

[בית יעקב]

עניין "פרשת מצורע" – ו"שבת הגדול"

ענייני "גלות מצרים" ו"גאולת מצרים" – אומר מרן "בית יעקב" – צועדים שלובי זרוע ואחוזי יד ביד עם "טהרת המצורע", ושייכות גדולה יש ביניהם.

⁹ איכה ג, ח.

¹⁰ ישעיה נט, ב.

¹¹ תהלים 10, כ.

שכן עניין "גלות" – מהו? עיקר עניין 'הגלות' באדם הינו מתבטא בזאת, שאור השם יתברך נסתר מעיניו עד שנדמה לו כי אפסה תקוותו ואינו מרגיש בנפשו שום תקווה לישועתו, אי לכך איננו מצליח לעמוד בתפילה כראוי לפני ריבון העולמים מתוך כוונה פנימית שבלב. תופעה זו מגלמת עניין "גלות" בנפש, היינו שנפש האדם סגורה וכלואה ונתונה במין של "גלות", עד שאינה מצליחה לצאת החוצה ולהביא את עצמה לכלל ביטוי.

בניגוד לכך, בעת שמגיע זמן ישועתו של האדם, פותח השם יתברך ליבו של אדם והוא מתפלל למרומים מעומק הלב ומתוך תקווה אמיתית לישועה. זהו מסימני 'הגאולה' לאדם, ואז תפילתו מסוגלת להתקבל בשמים ולזכות ליציאה ממצב 'עבדות' למצב של 'חירות' בבחינת 'הוֹצֵאָה מִמִּסְגַּר נַפְשִׁי'¹²! וזהו עניין 'טהרת המצורע' שבפרשתנו.

התורה אומרת 'זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו, והוא אל־הפהן'. 'כהן' הינו כינוי אל הקב"ה¹³, המטהר את ליבותיהם של ישראל. טרם הגעת 'ביום טהרתו' היה המצורע נתון בהסגר כמאמר 'תִּסְגַּר שְׁבַעַת יָמִים'¹⁴: נפשו מסוגרת הייתה ותפלתו בלתי נשמעת, היות שטרם תיקן את הפגם שבנפשו שבגינה הצטרע. רק כשנרפא הנגע מן הצרוע, לאחר שתיקן את מה שצריך, אזי 'והוא אל־הפהן' היינו: תפילתו מוגשת מאז למרומים ועולה לרצון לפניו יתברך. אזי מתקיים בו כמאמר הכתוב (ב) 'וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה', היינו עבור זאת הצעקה שבאה מצד האדם, מוכרח הכהן, שהוא הקב"ה כביכול, לכנוס למקום הטומאה ולהעלותו.

וכך היה גם בעת היציאה מ'שעבוד מצרים'. כל עוד שלא הגיע זמן הגאולה, הייתה התפילה אצורה וכלואה בליבות ישראל. אומנם התפללו, אך לא מעומק הלב ותוך ציפיית אמת לישועה. רק לקראת הקץ נפתח ליבם של ישראל כמאמר 'וַיֵּאָנְחוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל.. וַיִּזְעְקוּ' ואז 'וַתַּעַל שׁוֹעַתָם אֶל־הָאֱלֹהִים..'¹⁵!

[הגדה, ספר הזמנים, ד"ה 'וישמע ה' את קולנו', בתוספת הציון: "נאמר בשבת הגדול פ' מצורע"]

¹² תהלים קמב, ח.

¹³ כמאמר הזוהר הקדוש בפרשתנו.

¹⁴ במדבר יב, יד.

¹⁵ שמות ב, כג.

שבת הגדול

מדוע זכתה השבת שלפני חג הפסח לכינויה המיוחד "שבת הגדול"?

אומר על כך רבנו "מי השלוח" זצ"ל:

בסמוך ליציאת ישראל ממצרים, הצטוו ישראל במצווה הראשונה שניתנה להם כאומה קדושה, היא מצוות קידוש החודש "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְכֶם" – מצווה שמהווה הבסיס לקביעת כל מועדי ישראל. עד לנקודת זמן זו, קיימת הייתה בעולם רק קדושה אחת, היא קדושת 'יום השבת', שימיה כימות עולם ואשר התקדשה מפי הבורא יתברך מששת ימי בראשית כמאמר התורה¹⁶ "וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת-יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיְקַדְּשׁ אֹתוֹ".

ולכאורה יש להבין:

קדושת המועדים אלה, המתקדשים בידי ישראל באמצעות "קביעת החודש" הנקבע על ידם (כמאמר "מְקַדְּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְמִינִים") – מהיכן נובעת היא קדושה זו, ומאין מוקנה לה כוחה הנשגב? הלוא כל קדושה שנקבעת בעולם, הינה זקוקה בהכרח למקור עליון מגבוה, שממנה תשאב כוחה??

התשובה היא:

קדושת המועדים כולם, נמשכת ובאה מן הקדושה הגדולה והנשגבה של יום השבת, אשר קבועה בבריאה מראש מקדם ו"היא מְקוֹר הַבְּרָכָה"¹⁷. קדושת השבת מתפשטת על פני ימות החול ועל כל ששת ימי המעשה, ובכך מקדשת באופן מיוחד את כל המועדים וימים הטובים שחלים במהלך ימי השבוע, לפי סדר קביעותן של ישראל (=ולכך מכונה השבת "תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קֳדָשׁ"¹⁸).

אומר רבנו "מי השלוח" זי"ע: מועד הראשון שניתן להם לישראל הינו כידוע "חג המצות", שנקבע ליום ט"ו בחודש ניסן "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְכֶם רֵאשׁ חֳדָשִׁים"¹⁹. אי לכך, היה אותו יום שבת שקדם לחג הפסח הקדום, מקור הראשון אשר הימנו התפשטה והופיעה בתולדות הבריאה "קדושת המועדים" על עם ישראל!

¹⁶ בראשית ב, ג.

¹⁷ מתוך פיוט 'לכה דודי'.

¹⁸ בנוסח הקידוש לליל שבת.

¹⁹ שמות יב, ב.

באותה שבת המיוחדת שקדמה "לפסח מצרים" התחוללה לראשונה בימות עולם 'התפשטות' מן 'שבת קודש' עתיקת-היומין, כאשר קדושת השבת הלכה והתפשטה עד שמכוחה הואצלו שש קדושות חדשות ונפלאות לעם ישראל (=כנגד ששת ימי המעשה) המסתכמות בששת מקראי קודש שבתורה.

החשבון כדלקמן:

ימי ראשון ושני: כנגד מועדי ימים הנוראים – ראש השנה ויום הכפורים.

ימי שלישי ורביעי: כנגד שני רגלים – עצרת (=שבועות) וסוכות.

יום חמישי: כנגד חג המצות (=שחל לראשונה ביום ה' בשבוע).

יום ששי – כנגד חג שמיני עצרת.

בסך הכול יש כאן ששה 'מועדי ישראל' אשר התקדשו והושפעו משגב קדושתה של יום השבת.

אי לכן – מסביר רבנו הקדוש "מי השלוח" – מתייחדת שבת זו לפני הפסח מבין כל שבתות השנה בכינויה לדורות: "שבת הגדול"! שכן מכוח שגב ורוממות קדושתה ש'גדלה' והתרחבה כדוגמת 'נהר של חסד' התעלה עם ישראל וזכה לשגב מועדי ה' הקדושים, שהראשון בהם הינו 'חג הפסח' שהוא מתנשא כעטרה וראש למועדים כמאמר הפייטן "בְּרֵאשׁ פֶּל מוֹעֲדוֹת נְשֵׂאת פֶּסַח"²⁰!

(מי השלוח)

רבנו הקדוש בעל "אורחות חיים" זי"ע, מוסיף נופך משלו לטעם קריאת "שבת הגדול".

בעצם – מסביר רבנו 'אורחות חיים' – כבר היו ישראל שובתים שבתות בעת ישיבתם במצרים, כמסופר במדרש²¹ על משה רבנו, שפעל אצל פרעה מלך מצרים כי תינתן להם לישראל יום מנוחה למען יוכלו לעבוד טוב יותר במשך ששת ימי השבוע, ואז העניק להם משה בטובו את יום השבת (=שלכן הננו אומרים בנוסח תפלת יום השבת "יְשַׁמַּח מֹשֶׁה בְּמִתְנַת חֶלְקוֹ"²²).

²⁰ מתוך הפיוט "ואמרתם זבח פסח".

²¹ מדרש רבה, שמות פ"א סימן כח.

²² שבלי הלקט, הלכות שבת.

אולם שבתות הללו, לא נחשבו להם לישראל ביתר שאת, מאחר ושבתתם של ישראל בהן לא נעשתה מחמת קיום רצון הבורא דווקא, כי אם לתכלית מנוחתם גרידא מן העבודה, שכן אף אילו הוקדש עבורם יום אחר לצורך מנוחה מן העבודה, היו שובתים בו בחפץ לב כמובן.

אימתי החלה השבת לקבל את משמעותה המלאה בישראל, כיום שבתון אשר קודש היא לכם??

זו החלה בעת שבני ישראל טעמו לראשונה מטעמה של גאולת מצרים, שאז שבתו ישראל לתכלית קדושת יום השבת בלבד, ללא כל נספח של מנוחת הגוף. אימתי החלו ישראל לטעום מטעמה המתוק של הגאולה?? 'בְּעֶשֶׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה'²³ באותו יום השבת שבחודש ניסן, שבו לפי צו משה קשרו ישראל את השה לכרעי מיטותיהן לצורך הקרבתו של קרבן הפסח, על אפם ועל חמתם של המצרים עובדי האלילים. או אז, החלו ישראל לטעום לראשונה את טעמה של חרות אמיתית ושל הגאולה.

שבת קודש זו, שבה שבתו ישראל לראשונה בתולדותיהם כאומה קדושה את יום השבת בתור "תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ" ובתור "זָכָר לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית", קיבלה היא משנה חשיבות וגדולה הינה באיכותה ובעומקה לעומת כל השבתות שקדמו לה. ולכך זכאית שבת הזאת לכינויה המוצדק "שבת הגדול!"

(סוד ישרים לפסח, מאמרי שבת הגדול, אות ז)

~~~~~

יוצר "אֱלֹהֵי הַרוּחֹת לְכָל בֶּשָׂר"

השייך ל"שבת הגדול"

בספר ההלכתי הנודע "נטעי גבריאל" לחג הפסח, מובא כך:

"שח לי הרה"צ רבי מרדכי יוסף ליינער (שליט"א) [זצ"ל] מראדזין [=בן הגה"צ רבי ירוחם ליינער זצ"ל מראדזין-ברוקלין], בשם דודו זקנו אדמו"ר הגאון הקדוש רבי גרשון חנוך העניך מראדזין זצ"ל "בעל התכלת", שציווה לבחורים לפני חג הפסח ואמר להם:

"אף על פי שמנהג חסידי פולין שלא לומר "פיוטים", מכל מקום יש להם (אף לבחורים) ללמוד הפיוט המתחיל "אֱלֹהֵי הַרוּחֹת לְכָל בֶּשָׂר"

²³ שמות יב, ג.

שנאמר ב"שבת הגדול" (=המיוחד לרבנו שמואל מפלייז"א, מגדולי הראשונים ו"בעלי-התוספות") – זאת על שום שכל יסודות ופרטים של הלכות פסח כלולים בו בלשונו הזהב!

עד כאן – מן המובא בספר "נטעי גבריאל" הנזכר.

"חֶסֶל סְדוּר פֶּסַח פְּהִלְכָתוֹ,

כָּכֵל מִשְׁפָּטוֹ וְחֻקָּתוֹ,

פֶּאֶשֶׁר זָכִינוּ לְסִדֵּר אוֹתוֹ,

כֵּן נִזְכָּה לַעֲשׂוֹתוֹ" !

(מתוך הפיוט ליוצר של "שבת הגדול")

שבת שלום ומבורך !